

Protokół

23. posiedzenia 4. sesyi IV. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 19. października 1881.

Początek o godzinie 10¹/₂, przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr. Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: Pp. Jasiński Józef, Czaykowski Alfons, Turzański, Jan hr. Stadnicki.

Obecných posłów 135.

Ze strony c. k. Rządu: Wiceprezydent c. k. Namiestnictwa Filip Zaleski.

Marszałek oświadcza, iż protokół z 21. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie podniesiono zarzutów, a protokół z 22. posiedzenia jest w kancelaryi sejmowej złożony do przejrzenia.

Sekretarz Jasiński Józef odczytuje spis petycyj od Nr. 618 do 643 wniesionych do W. Sejmu po dzień 19. października 1881, a przydzielonych następującym komisjom: administracyjnej Nr. 618, 620 do 631, — edukacyjnej Nr. 619, petycyjnej Nr. 632, 637 641 do 643, — budżetowej Nr. 633, — kolejowej Nr. 634, — konkurencyjnej Nr. 635, — kultury krajowej Nr. 636, 640, — drogowej Nr. 638, 639.

P. Józef Jasiński wnosi, aby Wysoki Sejm petycję gminy Ropeczyc o dozwoleńie wyższych dodatków do podatków l. 642 zamiast do komisji petycyjnej, odesłał do Wydziału krajowego jako komisji.

Izba uchwala ten wniosek.

Sekretarz Jasiński Józef odczytuje interpelację p. Głogowskiego i towarzyszy do komisarza rządowego w sprawie drogi państwowej między Kulikowem a Zboiskami, tudzież interpelację pośła Zamoyskiego i towarzyszy do komisarza rządowego w sprawie uchwały sejmowej co do koncesjonowania kolei Jarosławsko-Sokalskiej.

Marszałek oznajmia, że interpelacje odczytane udzieli c. k. Komisarzowi rządowemu.

Przystąpiono do porządku dziennego.

Pierwszym przedmiotem jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego z wnioskiem uchwalenia dodatku do ustawy służby krajowej przeciw lekkomyślnemu zadłużaniu się urzędników i sług krajowych.

Sprawozdawca p. Pietruski wnosi odesłać to sprawozdanie do komisji administracyjnej.

Izba uchwała ten wniosek.

Następuje sprawozdanie komisji dla reformy administracyjnej o kwestyonarzu c. k. Rządu w przedmiocie ograniczenia podwójnej administracji w politycznym zarządzie krajów koronnych.

Sprawozdawca komisji p. Gross uwolniony od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski większości komisji.

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Na zapytanie c. k. Rządu co do ograniczenia podwójnej administracji celem jej uproszczenia, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi razem z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oświadcza co następuje:

I. Sejm wyraża uznanie c. k. Rządowi za to, że zwrócił uwagę na potrzebę reformy administracji, a zasięgając w celu jej przeprowadzenia zdania Reprezentacji poszczególnych królestw i krajów, złożył niewątpliwy dowód konstytucyjnego poszanowania zasady ich autonomii.

Wszelako nie sądzi, iżby jakakolwiek reforma tego rodzaju, a mianowicie reforma oparta na ograniczeniu podwójnej administracji w kraju mogła skutecznie i z prawdziwą dla kraju korzyścią być przeprowadzona, nie będąc stosownie do odrębnych potrzeb i właściwości kraju naszego jednolicie w związku z całością reform administracji obmyślana. Tym zaś warunkom stałoby się wtedy tylko w pełnej mierze zadość, gdyby Sejm miał prawo stanowić o zasadach organizacji władz administracyjnych tak rządowych jakoteż autonomicznych w naszym kraju.

II. Sejm niezapoznaje licznych i znaczących niedogodności obecnego ustroju administracyjnego, mniema jednak, że one nie są wyłącznie spowodowane dwoistością administracji, ale także i to w znacznej części zakresem czynności i obowiązków, jakie ustawodawstwo istniejące wkłada na gminę wiejską i małomiejską, a którym gmina w dzisiejszym składzie żadną miarą odpowiedzieć nie jest w stanie.

W przekonaniu, że sprawa reformy administracyjnej w swej całości nie jest jeszcze dojrzała i dostatecznie przygotowana, a przygotować ją można najwłaściwiej przez zaprowadzenie zmian częściowych i usuwanie kolejno tych niedogodności, które się w zastosowaniu okazały najbardziej dotkliwe — Sejm ogranicza się do wskazania tych, co stanowią niejako podwalinę innych. torować mogą skutecznie do nich drogę.

A w szczególności należy zdaniem Sejmu:

- a) Z dotychczasowych gmin, pozostawiając im samoistny zarząd ich majątków i własnych zakładów, i z obszarów dworskich, tworzyć w stosownie złożonych okręgach, większe okręgowe gminy administracyjne dla wykonywania pod odpowiedzialnością ich naczelników policyi miejscowej, załatwiania spraw poruczonego zakresu działania i sprawowania czynności Sądów pokoju, których rychłego zaprowadzenia domagamy się jak najusilniej;
- b) dla uproszczenia administracji i umniejszenia jej kosztów po utworzeniu okręgowych gmin administracyjnych, rozszerzyć granice teraźniejszych powiatów, a tem samem ograniczyć ich liczbę, jakoteż liczbę Rad i c. k. Starostw powiatowych pod warunkiem, iżby o potrzebie i stosowności takiego rozszerzenia słuchana była Reprezentacja krajowa;
- c) organom samorządu krajowego i powiatowego winien, bez naruszenia ich odrębności, przyznany być odpowiedni wpływ przy załatwianiu spraw, należących obecnie do zakresu działania c. k. władz rządowych, jak nadzoru nad wykonaniem ustawy o zarazie bydła, regulacji rzek, dróg państwowych, ustawy leśnej, spraw dotyczących poboru wojska, udzielania koncesyj przemysłowych i t. p. oraz zapewniona skuteczność postanowień organów autonomicznych w myśl uchwał Sejmu z dnia 5. października 1878 które nieotrzymały sankcji“.

Sprawozdawca mniejszości komisji odczytuje następujący wniosek tejże mniejszości:

„1. Wysoki Sejm raczy w miejsce ustępu II. wniosku komisji powziąć następującą uchwałę:

II. Sejm nie zapoznaje licznych i znaczących niedogodności obecnego ustroju administracyjnego, mniema jednak, że one nie są wyłącznie spowodowane dwoistością administracji, ale także brakiem postanowień zapewniających wykonanie uchwał Reprezentacji powiatowych i zakresem czynności i obowiązków, jakie ustawodawstwo istniejące wkłada na gminę wiejską i małomiejską, a którym z rzadkimi tylko wyjątkami gmina w dzisiejszym składzie odpowiedzieć nie jest w stanie.

W przekonaniu, że tym niedogodnościom i brakom w danych okolicznościach najwłaściwiej zaradzić można wprowadzeniem zmian częściowych, Sejm zwraca uwagę c. k. Rządu na dawniejsze swoje w tej mierze usiłowania, dążące do stopniowej naprawy urządzeń gminnych i powiatowych i sądzi, że dla ulepszenia tych urządzeń byłoby pożądanem:

a) Nadanie radom powiatowym prawa tworzenia z gmin wiejskich i obszarów dworskich okręgów, dla skutecznego sprawowania policji miejscowej, mianowicie spraw objętych w §. 27. lit. e, d, f, g, k, ust. gm. przez organa odpowiednio kwalifikowane mianowane przez Wydział powiatowy, a zatwierdzone przez polityczną władzę powiatową.

b) Zabezpieczenie wykonania uchwał Reprezentacji powiatowych w myśl uchwalonego przez Wysoki Sejm w r. 1874. projektu do ustawy.

c) Poddanie urzędników gmin wiejskich pod nadzór rządowych i samorządnych władz powiatowych, w myśl uchwalonego przez Sejm w r. 1878 projektu do ustawy.

Wreszcie uważa Sejm za konieczny warunek zapewnienia naszemu krajowi poważniejszego rozwoju wprowadzenie instytucji Sądów pokoju dla orzekania w sprawach cywilnych drobiazgowych i w sprawach karnych o przestępstwa.

2. Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucję:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył:

a) projekt do ustawy nadającej Reprezentacjom powiatowym prawo tworzenia z gmin wiejskich i obszarów dworskich okręgów — celem lepszego sprawowania policji miejscowej, mianowicie spraw objętych w §. 27. lit. e, d, f, g, k, ust. gmin. przez organa odpowiednio kwalifikowane, mianowane przez Wydział powiatowy, a zatwierdzone przez polityczną władzę powiatową;

b) projekt do ustawy zapewniającej wykonanie uchwał Reprezentacji powiatowych w myśl uchwały Sejmu z r. 1874. w tym przedmiocie;

c) projekt do ustawy poddającej urzędników i funkcyonaryuszów gmin wiejskich pod nadzór rządowych i samorządnych władz powiatowych w myśl uchwały Sejmu w tym przedmiocie w r. 1878 powziętej“.

W ogólnej rozprawie po przemówieniu c. k. komisarza rządowego Wiceprezydenta c. k. Namiestnictwa Filipa Zaleskiego, zabierają jeszcze głos: p. ks. Sawa przeciw, p. Romanowicz za wnioskiem większości komisji, p. Matkowski za wnioskiem mniejszości, p. Grocholski przeciw wnioskowi większości i mniejszości.

P. Chrzanowski czyni następujący wniosek:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

„Sejm wyraża uznanie c. k. Rządowi za to, że zasiągnął zdania reprezentacji kraju co do reformy administracji. Zdaniem Sejmu, reformę administracji w kraju naszym wykonać należy w tym kierunku, aby na czele administracji krajowej stał rząd krajowy odpowiedzialny przed Sejmem co do wykonywania ustaw krajowych. Samorząd całego kraju byłby zabezpieczony przez taki ustrój i przez takie stanowisko naczelnego koła administracji krajowej, a wówczas możnaby usunąć wady podwójnej administracji przez bliski związek władz rządowych administracyjnych z władzami autonomicznymi i przez stosowny rozdział atrybucyj między te władze lecz zawsze bez naruszenia samorządu gminy. Tę reformę administracji w kraju naszym możnaby przeprowadzić jedynie mocą ustaw krajowych uchwalonych przez Sejm znający właściwości kraju i jego stosunki wewnętrzne“.

Izba popiera ten wniosek.

Po przemówieniu pp. Golejewskiego za, a Pilata przeciw wnioskowi większości, obejmuje Zastępca Marszałka ks. biskup Stupnicki przewodniczenie, po przemówieniu p. Fruchtmanna obejmuje napowrót Marszałek przewodniczenie.

Po przemówieniu p. Kowalskiego Bazylego przeciw wnioskowi większości i mniejszości komisji i po uchwaleniu na wniosek p. Pietruskiego zamknięcia dyskusji ogólnej, wzywa Marszałek zapisanych mowców za i przeciw wnioskowi większości komisji do wybrania mowców jeneralnych. Po ogłoszeniu, że jeneralnym mowcą przeciw wnioskowi większości komisji wybrany został p. Wojciech Dzie duszycki, a za wnioskiem większości p. Zatorski, zapowiada Marszałek następne posiedzenie na 20. października 1881 o godzinie 12. w południe z następującym porządkiem dziennym i zamyka posiedzenie o godzinie 4. po południu.

Porządek dzienny 24, posiedzenia. 4. sesji, IV. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we czwartek dnia 20. października 1881 o godz. 12. przed południem.

1. Ciąg dalszy rozprawy w przedmiocie ograniczenia podwójnej administracji w politycznym rządzie krajów koronnych. Sprawozdawca komisji p. Gross. Sprawozdawca mniejszości poseł Czaykowski Alfons.
2. Sprawozdanie komisji budżetowej o preliminarzach fundusów indemnizacyjnych na r. 1882. Sprawozdawca p. Chrzanowski.
3. Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie udzielenia jednorazowego zasiłku na ukończenie szpitala izraelskiego w Krakowie. Sprawozdawca p. Rapoport.
4. Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku p. Pietruskiego w przedmiocie urządzenia pomieszkania dla Marszałka krajowego w gmachu sejmowym. Sprawozdawca p. Popiel Paweł.
5. Sprawozdanie komisji administracyjnej w przedmiocie stałego kwaterunku wojsk w kraju. Sprawozdawca p. Pilat.
6. Sprawozdanie komisji kultury krajowej w przedmiocie przemysłu domowego i drobnego. Sprawozdawca poseł Abrahamowicz.
7. Sprawozdanie komisji prawniczej co do zmiany ustawy państwowej z 29. Lutego 1880 o chorobach zaraźliwych zwierzęcych. Sprawozdawca poseł Wesołowski.
8. Sprawozdanie komisji naftowej w przedmiocie uregulowania opłat skarbowych i podatków odnośnie do przemysłu górniczego. Sprawozdawca poseł Fedorowicz.
9. Sprawozdanie komisji naftowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawach górniczych. Sprawozdawca poseł Fedorowicz.
10. Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie zmian terytoryalnych w okręgach sądów powiatowych. Sprawozdawca poseł Spławiński.
11. Sprawozdanie komisji kultury krajowej w przedmiocie regulacji rzeki Wisłok. Sprawozdawca poseł Gorajski.
12. Sprawozdanie komisji prawniczej w przedmiocie terytoryalnej zmiany sądu powiatowego i starostwa w Turce, Starem mieście, Drohobyczu, Samborze i t. d. Sprawozdawca p. Waygart.
13. Sprawozdanie komisji prawniczej co do zmiany regulaminu sejmowego. Sprawozdawca poseł Bazyli Kowalski.
14. Sprawozdanie komisji kultury krajowej w przedmiocie subwencji dla sadowniczo-ogrodniczej szkoły w Tarnowie. Sprawozdawca poseł Gross.
15. Sprawozdanie komisji kultury krajowej w przedmiocie utworzenia stypendyów dla uczniów szkoły ogrodniczo-sadowniczej we Lwowie. Sprawozdawca poseł Gross.
16. Sprawozdanie komisji edukacyjnej w przedmiocie subwencji dla wyznaniowej izraelskiej szkoły ludowej w Brodach. Sprawozdawca poseł Małecki.
17. Sprawozdanie komisji edukacyjnej w sprawie ustanowienia osobnych katechetów przy seminarjach nauczycielskich we Lwowie i Krakowie. Sprawozdawca p. Tarnowski Stanisław.

18. Sprawozdanie komisji budżetowej, w przedmiocie wymierzenia pięcioleć, emerytur, pensyj wdowich i dodatków na wychowanie dzieci dla urzędników i służby drogowej. Sprawozdawca poseł Stadnicki Jan.

Marszałek krajowy
Zyblikiewicz w. r.

Sekretarze
Jasiński w. r.
Turzański w. r.

Spis petycyj

wniesionych do Wysokiego Sejmu krajowego po dzień 19. października 1881.

618. Konwent Karmelitów w Sąsiadowicach przez p. Zatorskiego o przywrócenie mu praw obszaru dworskiego.
619. Rada szkolna w Zakliczynie przez p. Kitrysa o podwyższenie płac nauczycielom tamtejszej szkoły.
620. O pozostawienie c. k. Starostwa w Dolinie proszą przez p. Podlewskiego gmina Spas.
621. Gmina Słoboda dolińska.
622. Krechowice.
623. Pacyków.
624. Hołyn.
625. Gmina Suchodół.
626. Seneczów.
627. Wyszków.
628. Wełdzierz.
629. Debolówka
630. Lolin.
631. Maksymówka.
632. Bereźnicka Wilhelmina i Kowalska Zenobia przez p. Buchwalda o wydanie kaucji służbowej śp. Karola Bereźnickiego.
633. Gmina Jazłowiec przez p. Popiela o subwencyę na budowę szkoły.
634. Wydział pow. Złoczów przez p. Jaworskiego o ustanowienie stacyi kolejowej w Zarwanicy.
635. Parafianie gminy Lisiatycze przez p. Krukowieckiego przeciw nadużyciom miejscowego proboszcza ks. Jana Berezińskiego.
636. Adam Tabaczyński przez p. Krukowieckiego w sprawie należytości jego za roboty około ubezpieczenia brzegów Dunajca.
637. Anna Bartnik przez p. Smolkę o zapomogę.
638. Wydział pow. Czortków przez p. M. Wolańskiego o zniesienie myt.
639. Tensam o zmianę ustawy o dojazdach kolejowych.
640. Towarzystwo gorzelników przez p. Romanowicza o zaprowadzenie szkoły gorzelnictwa w Dublanach.
641. Michna Wojciech, dyrektor szkoły przez p. Romanowicza o zaliczkę na płacę.
642. Gmina Ropeczyce przez p. Tyszkiewicza o dodatki do podatków konsumcyjnych.
643. Ligęza Franciszek, nauczyciel przez p. Romanowicza, o zapomogę.

